

POSTANOWIENIE

29 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P.G. i M.G.
przeciwko Bank w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 14 listopada 2023 r., I ACa 1203/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(A.G.)

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 14 listopada 2023 r. (sygn. akt I ACa 1203/22), pełnomocnik pozwanego Banku w W., oparł wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Zdaniem skarżącego, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”), art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c., art. 69 ust. 3 pr. bank., a także art. 496 w zw. z art. 497 k.c.

Skarżący sformułował też trzy zagadnienia prawne, dotyczące: (1) skutków uznania za abuzywne klauzul spreadowych, które nie określają głównego przedmiotu umowy, przy jednoczesnym braku abuzywności klauzul ryzyka walutowego; (2) możliwości zastosowania stawki referencyjnej WIBOR po wyeliminowaniu mechanizmu indeksacyjnego; (3) wpływu art. 69 ust. 3 Prawa bankowego na charakter kredytu indeksowanego lub denominowanego.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu oraz przedstawienia argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl. oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22, niepubl.).

Z kolei – jak wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego – skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl. i z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). W świetle ugruntowanego orzecznictwa zagadnienie prawne jest istotne, gdy jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. I CSK 3378/23 postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu

prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania (pytań) do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenie się do sformułowania pytania, wymagającego zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi, nie wypełnia dyspozycji wskazanego przepisu (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, niepubl., z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, niepubl., z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, niepubl. oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl.). Wskazuje się na konieczność wskazania na występujące rozbieżności interpretacyjne przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia prawnego w orzecznictwie lub nauce prawa (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, niepubl., z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl. oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, niepubl.).

Wątpliwości podniesione przez skarżącego, rozpatrywane w kontekście zarzutów skargi kasacyjnej oraz przedmiotu postępowania, dotyczyły skutków prawnych zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe oraz odwołujących się do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący przytoczył szereg orzeczeń Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, odnoszących się do wykładni wskazanych przepisów, a także powołał liczne rozstrzygnięcia dotyczące

zagadnień prawnych sformułowanych w skardze kasacyjnej, celem wykazania ich aktualności w niniejszym postępowaniu.

Zagadnienia przedstawione przez skarżącego, choć sformułowane w sposób rozbudowany, były już przedmiotem licznych wypowiedzi orzeczniczych i nie mają charakteru nowości w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Również wskazane przez niego przepisy prawa, nie potwierdzają istnienia rzeczywistego sporu interpretacyjnego, który uzasadniałby aktualnie potrzebę ich wykładni. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie te kwestie już analizował i odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej także pozwanego banku opartej na tożsamych podstawach, wskazując, że zagadnienia te nie mają charakteru nowości, a ich ponowne przedstawienie nie spełnia przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wobec ich wcześniejszego, utrwalonego rozstrzygnięcia w orzecznictwie (zob. postanowienie z 14 maja 2025 r., I CSK 3378/23). W sprawie tej skarżący również powoływał się na te same regulacje prawne, a także formułował zagadnienia prawne tożsame z niniejszymi. Podniesiona problematyka nie stanowi zatem *novum*. W tym zakresie warto odwołać się do uzasadnienia powołanego postanowienia, w którym zagadnienia te i regulacje zostały już szczegółowo przeanalizowane.

W odniesieniu do pierwszego zagadnienia, Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał na ścisłe powiązanie klauzul ryzyka walutowego i klauzuli spreadowej, których istotę scharakteryzowano w wyroku Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, niepubl. Klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli określającej sposób przeliczenia zobowiązania stron w celu ustalenia ich wysokości. Usunięcie jednego z tych warunków rzutuje na istotę drugiego, nie mogą one zatem stanowić odrębnego przedmiotu oceny pod kątem abuzywności (zob. np. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A., ECLI:EU:C:2021:341, wyroki Sądu Najwyższego: z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2023 r., I CSK 4599/22). Klauzule waloryzacyjne, zaliczane do świadczeń głównych umowy, które nie zostały wyrażone w umowie kredytu w sposób jasny i precyzyjny, podlegają badaniu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. (zob. np. wyrok Sądu

Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2025 r., I CSK 839/24 wraz z powołanym tam orzecnictwem). Uznanie klauzul przeliczeniowych za abuzywne może prowadzić do nieważności całej umowy, jeżeli nie jest możliwe jej dalsze obowiązywanie bez tych postanowień (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). Zastąpienie niedozwolonego postanowienia możliwe jest wyłącznie w razie łącznego spełnienia trzech przesłanek wskazanych w uzasadnieniu powyższej uchwały.

W zakresie drugiego zagadnienia, orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (m.in. wyroki: z 3 października 2019 r., C-260/18; z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20; z 16 marca 2023 r., C-6/22) oraz Sądu Najwyższego (m.in. wyroki z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22) wykluczają możliwość zastąpienia klauzul abuzywnych stawką referencyjną WIBOR, jeżeli nie wynika to z przepisów prawa ani z wyraźnej zgody konsumenta. W odniesieniu do trzeciego zagadnienia, Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach (zob. m.in. wyroki: z 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22; z 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22) wskazał, że możliwość spłaty kredytu w walucie obcej, przewidziana w art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, nie przesądza o walutowym charakterze kredytu. Kredyt indeksowany lub denominowany do waluty obcej pozostaje kredytem złotowym, a mechanizm indeksacyjny nie zmienia jego istoty.

W odniesieniu do wykładni art. 189 k.p.c. należy podnieść, że interes prawny w żądaniu ustalenia istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego powinien być oceniany elastycznie, z uwzględnieniem funkcji ochronnej powództwa oraz granic prawomocności materialnej, wynikających z art. 365 w zw. z art. 366 k.p.c. Zarówno Sąd Najwyższy, jak i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (por. wyrok z 23 listopada 2023 r., C-321/22, ZL, KU, KM przeciwko Provident Polska S.A., ECLI:EU:C:2023:911) potwierdzają, że interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy istnieje niezależnie od możliwości dochodzenia roszczeń z tytułu nienależnego świadczenia. Nie można odmówić konsumentowi interesu prawnego wyłącznie z tego względu, że przysługuje mu możliwość dochodzenia świadczenia w ramach odrębnego powództwa lub podniesienia zarzutu

nieważności w toku obrony procesowej (por. także wyroki Sądu Najwyższego: z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, niepubl. i z 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22, niepubl. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 13 lipca 2023 r., I CSK 3622/22, niepubl.).

Wreszcie, w świetle uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 lutego 2025 r., III CZP 126/22, nie budzi już wątpliwości, że umowa kredytu ma charakter umowy wzajemnej. Niemniej jednak, możliwość skorzystania przez bank z prawa zatrzymania wobec konsumenta musi być oceniana z uwzględnieniem art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13. W tym zakresie należy odwołać się do postanowienia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 8 maja 2024 r., C-424/22, WN przeciwko Santander Bank Polska S.A., a także do wyroków Sądu Najwyższego z 28 lutego 2025 r., II CSKP 2231/22 oraz z 11 marca 2025 r., II CSKP 617/23. Kwestia ta została już jednoznacznie rozstrzygnięta w aktualnym orzecznictwie i nie wymaga ponownej wykładni.

Co istotne w ramach przedsądu Sąd Najwyższy wielokrotnie odmawiał przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych pozwanego banku opartych na tożsamyh lub zbliżonych podstawach. Celem uniknięcia zbędnych powtórzeń, należy odwołać się do uzasadnień tych orzeczeń (zob. m.in. uzasadnienia postanowień: z 14 maja 2025 r., I CSK 3378/23, z 27 lutego 2025 r., I CSK 865/23; 20 grudnia 2024 r., I CSK 5553/22, z 13 grudnia 2024 r., I CSK 534/24 i I CSK 453/24; z 18 grudnia 2024 r., I CSK 172/24; z 21 listopada 2024 r., I CSK 1472/23 i I CSK 2638/23; oraz z 10 września 2024 r., I CSK 2522/23).

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna nie spełnia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jej przyjęcie do rozpoznania nie znajduje uzasadnienia w świetle aktualnego dorobku orzeczniczego. Skarżący nie wykazał, by w dacie orzekania istniała potrzeba ponownego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do przedstawionej regulacji i problematyki. Uwzględniając publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej oraz jej funkcję systemową, brak było podstaw do jej przyjęcia.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 99, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(A.G.)

[a.ł]

[SOP]